

**Notitie : Quickscan Flora en Fauna Carrier
gebouw Hazerswoude-Rijndijk**

Datum : 17 oktober 2018
 Contactpersoon :
 opdrachtgever
 Projectnummer : 211x09213
 Opgesteld door : Ineke Kroes

Er zijn plannen om op de Carrier locatie aan de Rijndijk te Hazerswoude-Rijndijk woningbouw te realiseren. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Gebiedsbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijkserwijs significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit het Natuurnetwerk Zuid-Holland (voormalige EHS) en het Programma Ruimte zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014. Het Natuurnetwerk Zuid-Holland is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming

Soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming

vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Vanaf 1 januari 2017 moet, onder de Wet natuurbescherming, bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten vanuit nationaal en Europees oogpunt. Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet Natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze indeling gehandhaafd blijft, totdat de provincies deze hebben aangepast en vastgesteld.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Wet natuurbescherming en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 23 mei 2017 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en fauna vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van de quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens.

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

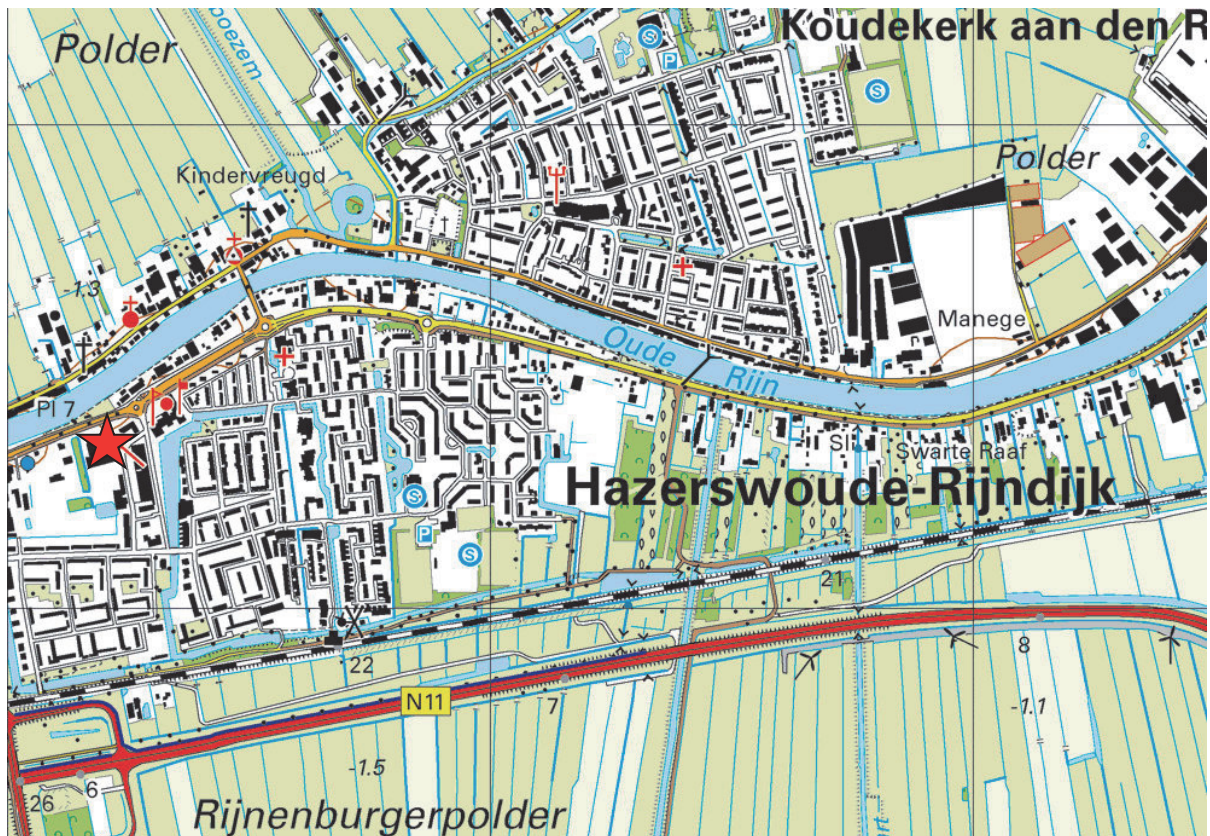
De beschrijving van het plangebied omvat de ligging, de huidige situatie en de toekomstige situatie.

Ligging van het plangebied

De locatie van het plangebied betreft het Carrier gebouw aan de Rijndijk te Hazerswoude-Rijndijk. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn X= 100.194, Y= 460.336. Het plangebied is rood omkaderd weergegeven op de luchtfoto (figuur 1) en weergegeven als een rode ster op de topografische kaart (figuur 2).



Figuur 1: Luchtfoto met begrenzing plangebied.



Figuur 2: Topografische kaart plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de Rijndijk, bij het winkelcentrum. Het bestaat uit een hoog gebouw met veel glas. Het ligt vanaf de Rijndijk gezien verscholen achter groen. Vanaf het winkelcentrum gezien is de begroeiing een flink stuk minder. Het pand vormt onderdeel van de lintbebouwing van Hazerswoude-Rijndijk. In de directe omgeving is een brede sloot, ten westen van het plangebied. Ten noorden van het plangebied ligt de Oude Rijn met daarachter eerst lintbebouwing en daarachter het veenweidegebied. Ten zuiden van het plangebied ligt een braakliggend terrein begroeid met hoog gras, en daarachter een woonwijk.

De volgende afbeeldingen (figuur 3 t/m 10) geven een impressie van het plangebied en de directe omgeving.



Figuur 3: Zicht op het Carrier gebouw vanaf de Rijndijk.



Figuur 4: Westkant van het Carriergebouw.



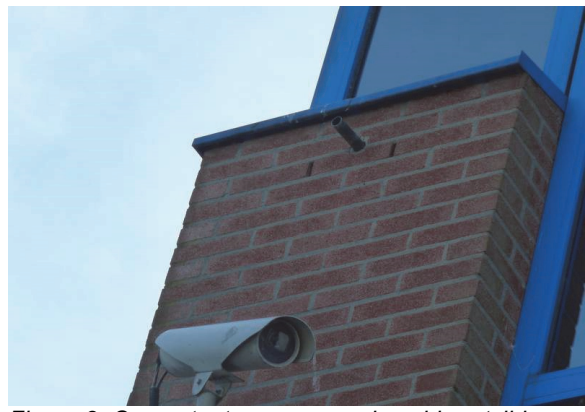
Figuur 5: Zuidwestkant van het Carriergebouw



Figuur 6: Zicht op he Carriergebouw vanaf de kant van het winkelcentrum (het zuidoosten)



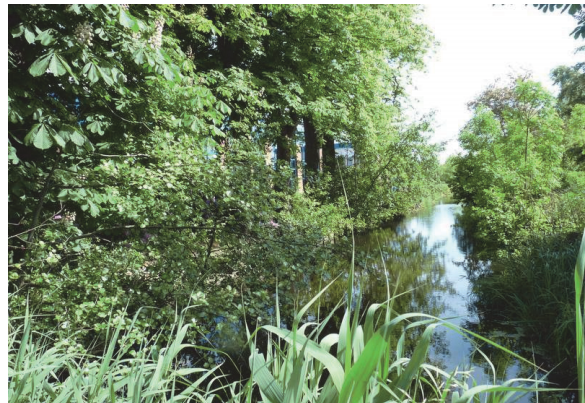
Figuur 7: Open stootvoegen in de noordzijde van het gebouw



Figuur 8: Open stootvoegen aan de zuidwestzijde van het gebouw.



Figuur 9. Zuidzijde van het Carriergebouw, met een lange blinde muur aan de zuidkant



Figuur 10. Een brede sloot grenzend aan het plangebied, aan de westkant

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling van het plangebied betreft de realisatie van woningen. Hiervoor zal het Carriergebouw gesloopt worden. Er zal struik-, gras- en kruidenvegetatie verdwijnen en misschien enkele bomen. Er zal vervolgens grondverzet gepleegd worden.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijke beschermde natuurgebied, het de Natura-2000 gebied De Wilck bevindt zich op 2,3 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de afstand tot dit Natura 2000-gebied en

gezien de aard van de ontwikkeling zijn effecten niet op voorhand uitgesloten. In de planvorming zal mogelijk rekening gehouden moeten worden met de effecten van stikstofdepositie. Dit zal nader onderzocht moeten worden door middel van een berekening in Aeries Calculator.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten het Natuurnetwerk, en de provinciaal aangewezen weidevogelgebieden van Zuid-Holland. Door de ontwikkelingen worden er geen wezenlijke kenmerken aan het Natuurnetwerk of aangewezen weidevogelgebieden aangetast. De planvorming heeft verder geen invloed op planologisch beschermde gebieden.

Toetsing beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden, conform de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van minimaal tien are of een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gelegen buiten de bebouwde kom. Wanneer houtopstanden worden geveld, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Er worden mogelijk enkele bomen gekapt. Echter, er is hier geen sprake van het kappen van houtopstanden van meer dan twintig bomen, of minimaal tien are. Daarnaast gaat het hier om relatief jonge bomen waarvan de meeste een diameter hebben van < 20 cm. Het onderdeel houtopstanden is niet op dit project van toepassing.

Toetsing soortbescherming

Vaatplanten

Uit de omgeving zijn geen beschermde vaatplanten bekend. Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde soorten planten aangetroffen binnen en in de buurt van het plangebied. Het plangebied is voor het grootste deel bestraat, en verder begroeid met opgaande houtige beplanting. Het ligt in het stedelijk gebied. Deze omgeving leent zich niet voor beschermde planten. Het voorkomen van beschermde vaatplanten is in zijn geheel op voorhand uit te sluiten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor een enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdiersoort zoals huisspitsmuis, veldmuis, egel etc. (Wnb-andere soorten met provinciale vrijstelling). Er zijn vanuit de omgeving geen zwaarder beschermde grondgebonden zoogdiersoorten bekend. Gezien het ontbreken van sporen, het niet bekend zijn van zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren en de stedelijke ligging zijn negatieve effecten op zwaarder beschermde soorten grondgebonden zoogdieren uitgesloten.

Effectbeoordeling

Voor de te verwachten beschermde soorten binnen het plangebied geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn hier echter geen specifieke maatregelen nodig.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of omgeving (0-1 km) zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis en laatvlieger (Wnb-hrl). Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied. Potentiële verblijfplaatsen in de vorm van spleten of hopen in bomen zijn niet aangetroffen in de (eventueel) te kappen bomen in de directe omgeving van het te slopen Carrier gebouw. Het te slopen gebouw heeft op diverse plaatsen open stootvoegen en is om die reden geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, zoals de gewone dwergvleermuis en/of laatvlieger. Er is ruimschoots water en groen in de omgeving, wat dienst kan doen als foerageergebied en/of vliegroute. Negatieve effecten op potentiële verblijfplaatsen (d.w.z. kraamverblijven, paarverblijven en zomerverblijven), foerageergebieden en vliegroutes voor vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre het plangebied functioneel is voor vleermuizen.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn rond het plangebied enkele algemene vogels waargenomen waaronder merel en kauw. Het is niet uitgesloten dat broedvogels tot broeden komen in de bomen en de houtige beplanting aan de randen en in de opgaande houtige beplanting van het plangebied.

In de nabije omgeving (op 0-1 km afstand van het plangebied) zijn waarnemingen bekend van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals gierwaluw en huismus. Binnen het plangebied zijn voor deze soorten geen geschikte nestlocaties aangetroffen. Binnen de begroeiing op het plangebied, en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen grote takkennesten of holtes aangetroffen die mogelijk geschikt zouden kunnen zijn voor (roof)vogels met jaarrond beschermde nesten. Het plangebied is niet of marginaal geschikt als foerageergebied voor deze vogels en overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, gezien de relatief geringe hoeveelheid groen binnen het plangebied. De functionaliteit van de leefomgeving voor deze soorten komt niet in het geding als gevolg van de ontwikkeling. Negatieve effecten voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Het is niet uitgesloten dat broedvogels tot broeden komen in de bomen en de houtige beplanting aan de rand van het plangebied. Door werkzaamheden in de directe omgeving van de genoemde groenelementen, of door het verwijderen van deze groenelementen kan verstoring van broedende vogels plaatsvinden. Door werkzaamheden hier buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, en door voorafgaand aan de werkzaamheden te controleren of er broedende vogels aanwezig zijn, wordt de kans op negatieve effecten weggenomen. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door voor aanvang van werkzaamheden te inspecteren op aanwezige bewoonde nesten, legsels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, wordt de kans op negatieve effecten voor vogels weggenomen.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Er ligt weliswaar een sloot langs het plangebied, maar deze blijft onaangetast. Negatieve effecten op vissen en van voortplantingsplaatsen van amfibieën zijn hiermee op voorhand uitgesloten. Er zijn geen sporen van amfibieën of reptielen aangetroffen binnen het plangebied. Uit het plangebied en/of directe omgeving zijn geen waarnemingen

bekend van beschermde amfibieën of reptielen. In de wat verdere omgeving (1-5 km) is de rugstreeppad aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Het plangebied biedt, gezien de stedelijke ligging en het ontbreken van oppervlaktewater, geen geschikt habitat voor zwaardere beschermde amfibieën of reptielen. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn redelijkerwijze uit te sluiten. Binnen het plangebied is hooguit een zwervend exemplaar van een algemene soort te verwachten zoals bruine kikker of gewone pad (Wnb-andere soorten, vrijstelling Provincie Noord-Holland).

In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Vanwege het feit dat het plangebied momenteel nagenoeg geheel bestraat is, is het plangebied voor de rugstreeppad geen geschikt biotoop. Indien voorkomen wordt dat er tijdens de werkzaamheden vergraafbaar zand op het terrein ligt, kan de toekomstige aanwezigheid van de rugstreeppad redelijkerwijze voorkomen worden. De voorgenomen plannen zullen in dat geval geen afname van geschikt essentieel habitat van een amfibieënsoort veroorzaken, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van populaties is dan ook uitgesloten. In het kader van de algemene zorgplicht is het wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor eventueel passerende individuen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Er zijn waarnemingen bekend uit de (nabije) omgeving van de platte schijfhoren en groene glazenmaker. De platte schijfhoren komt voor in zoete, heldere en schone wateren met een rijke begroeiing. Vaak in draadalgvegetaties of wateren met krabbescheer. Daarnaast soms op de wortels van o.a. lisdodde en vergelijkbare oevergebonden planten. De soort leeft niet in verontreinigd of brak water. Deze plantensoorten zijn niet, of in te geringe mate aanwezig in het water binnen en in de omgeving van het plangebied. Gezien de habitatseisen van de platte schijfhoren, is het redelijkerwijze uitgesloten dat deze beschermde soort in het water rondom de school voorkomt. De geschikte vegetatie ontbreekt. Hetzelfde geldt voor de groene glazenmaker, die voor zijn voortplanting eveneens krabbescheer nodig heeft. Negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten zijn, vanwege het ontbreken van geschikt habitat op voorhand uit te sluiten.

Conclusies gebiedsbescherming

- Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied De Wilck, en gezien de aard van de ontwikkeling zijn effecten niet op voorhand uitgesloten. In de planvorming zal mogelijk rekening gehouden moeten worden met de effecten van stikstofdepositie. Dit zal nader onderzocht moeten worden door middel van een berekening in Aeries Calculator.
- Het plangebied ligt geheel buiten het Natuurnetwerk van Zuid-Holland. Door de ontwikkelingen worden er geen wezenlijke kenmerken en waarden aangetast van de provinciale groenstructuur. De planvorming heeft verder geen invloed op planologische beschermde gebieden.

Conclusies soortbescherming

- Negatieve effecten op potentiële verblijfplaatsen (d.w.z. kraamverblijven, paarverblijven, zomerverblijven), foerageergebieden en vliegroutes voor vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten binnen het plangebied. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre het plangebied, en met name het te slopen Carriergebouw, functioneel is voor vleermuizen.

- De directe omgeving van het plangebied vormt mogelijk geschikt leefgebied voor enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zoals verschillende muizensoorten, en algemeen beschermde amfibieën zoals gewone pad en middelste groene kikker (Wnb-andere soorten met vrijstelling Provincie Zuid-Holland). Voor de genoemde soorten geldt een provinciale vrijstelling van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hiervoor geldt echter wel de algemene zorgplicht.
- Langs de randen en rondom het plangebied zijn enkele broedende vogels te verwachten in de bomen en overige houtige beplanting. Door werkzaamheden in de directe omgeving van de bomen en houtige beplanting kan er verstoring van broedende vogels plaatsvinden. Door werkzaamheden buiten de broedperiode (als broedseizoen kan de periode tussen half maart en half juli globaal worden aangehouden) uit te voeren dan wel te starten, wordt de kans op negatieve effecten geminimaliseerd. Indien op een locatie geen bewoonde nesten, broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Het is dan wel vereist dat voor aanvang van werkzaamheden het opgaande groen geïnspecteerd wordt op aanwezige bewoonde nesten, legsels of nestjongen en, indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen.
- Binnen het plangebied zijn geen zwaardere beschermde soorten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, vogels, vissen, reptielen, amfibieën en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Geraadpleegde bronnen

Algemene Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Algemene websites

- bij12.nl (kennisdocumenten van o.a. huismus, gierzwaluw en diverse vleermuissoorten)
- eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- floron.nl (soortgegevens planten)
- ravn.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- sovon.nl (soortgegevens vogels)
- synbiosys.alterra.nl/natura2000 (Natura 2000-gebieden)
- verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01 (wettekst Wet natuurbescherming)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

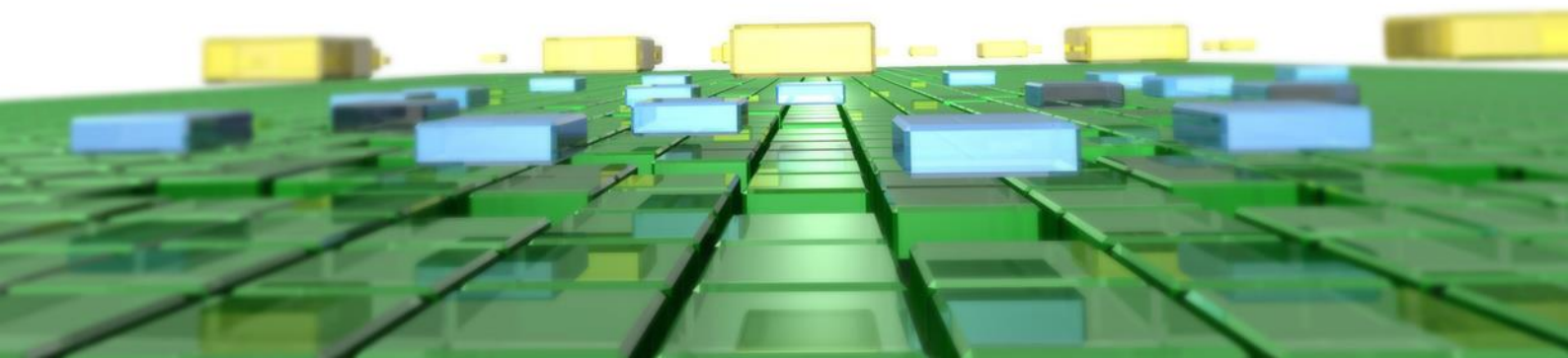
Provinciale websites

- www.zuid-holland.nl (NNN en beschermde gebieden in Zuid-Holland)

Nader ecologisch onderzoek Carrier gebouw te Hazerswoude-Rijndijk

Gemeente Alphen aan den Rijn

Eindrapport



Nader ecologisch onderzoek Carrier gebouw te Hazerswoude-Rijndijk

Gemeente Alphen aan den Rijn
Eindrapport

Rapportnummer: 211X09213

Datum: 5 oktober 2018

Opdrachtgever: Gemeente Alphen aan den Rijn

Projectteam BRO: Job van Schuppen, Marcel Koen, Ineke Kroes

Trefwoorden: Vleermuizen, onderzoeksprotocol, Wet natuurbescherming

Bron foto kaft: BRO, abstract



BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. AANLEIDING	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel	6
1.3 Leeswijzer	6
2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	7
2.1 Huidige situatie	7
2.2 Aanwezige ecotopen	10
2.3 Toekomstige (geplande) situatie	10
3. WERKWIJZE	11
3.1 Vleermuizen	11
4. RESULTATEN	13
4.1 Vleermuizen per soort	13
4.4 Vleermuizen per functie	15
5. EFFECTENBEOORDELING	16
5.1 Vleermuizen	16
6. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	17
6.2 Volledigheid inventarisatie	17
7. CONCLUSIES	18
8. BRONNEN	19
9. VERKLARENDE WOORDENLIJST	20

1. AANLEIDING

1.1 Aanleiding

Er zijn plannen om het Carrier gebouw aan de Rijndijk 141 te Hazerswoude-Rijndijk te slopen en het terrein een nieuwe bestemming te geven. Om te voldoen aan nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat de ingreep plaatsvindt, een onderzoek te doen naar het eventueel voorkomen van beschermde flora en fauna.

Om de effecten van de plannen op natuurwaarden te bepalen is in opdracht van BRO op 23 mei 2017 een verkennend veldbezoek uitgevoerd. Uit dat onderzoek bleek dat een deel van het plangebied mogelijk geschikt is voor vleermuizen, met name de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Door het verdwijnen van een aantal gebouwen binnen het plangebied, en het verwijderen van kruiden, struik- en boombegroeiing in de directe omgeving van de werkzaamheden kunnen mogelijk vleermuisverblijfplaatsen en/of foerageergebieden en vliegroutes verdwijnen of verstoord worden.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Leeswijzer

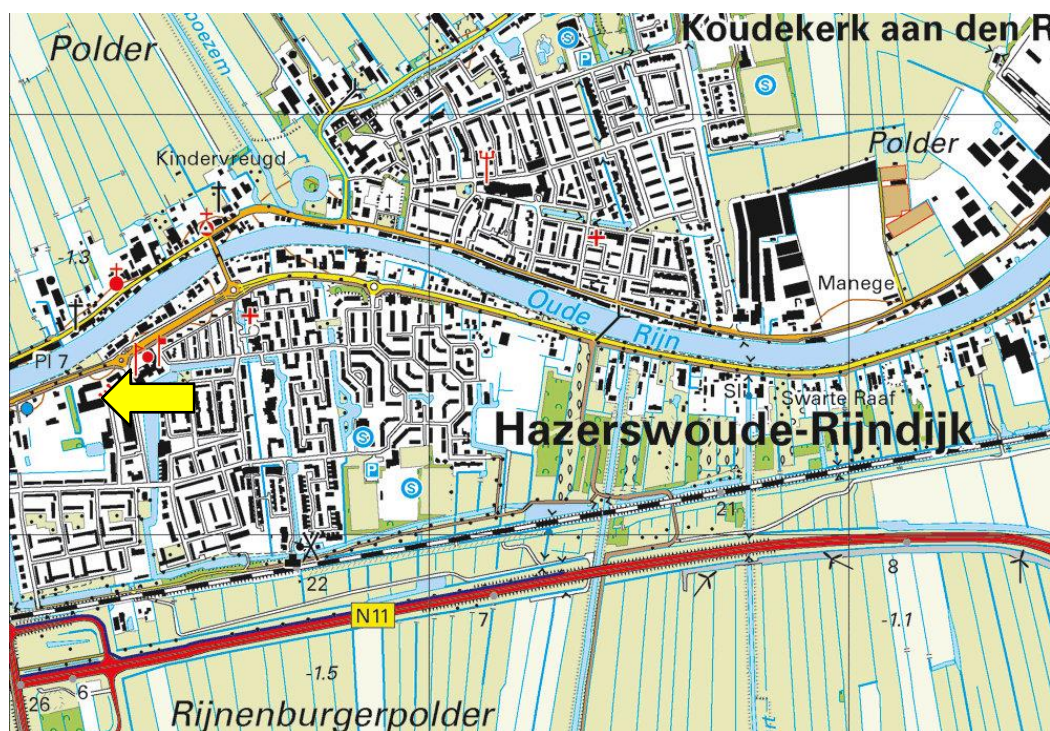
Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het plangebied, voor wat betreft de huidige en de toekomstige situatie. In hoofdstuk 3 worden de methode van werken en de onderzoeksinspanning beschreven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De mogelijke effecten van de ingreep worden gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 beschrijft de toetsing aan de Wet natuurbescherming. In hoofdstuk 7 worden de conclusies weergegeven. Hoofdstuk 8 bestaat uit een korte bronnenlijst. Een verklarende woordenlijst is bijgevoegd in hoofdstuk 9.

2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Huidige situatie

Ligging van het plangebied

De locatie van het plangebied betreft het Carrier gebouw aan de Rijndijk te Hazerswoude-Rijndijk. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn X= 100.194, Y= 460.336. Het plangebied is rood omkaderd weergegeven op de luchtfoto (figuur 1) en weergegeven als een rode ster op de topografische kaart (figuur 2).

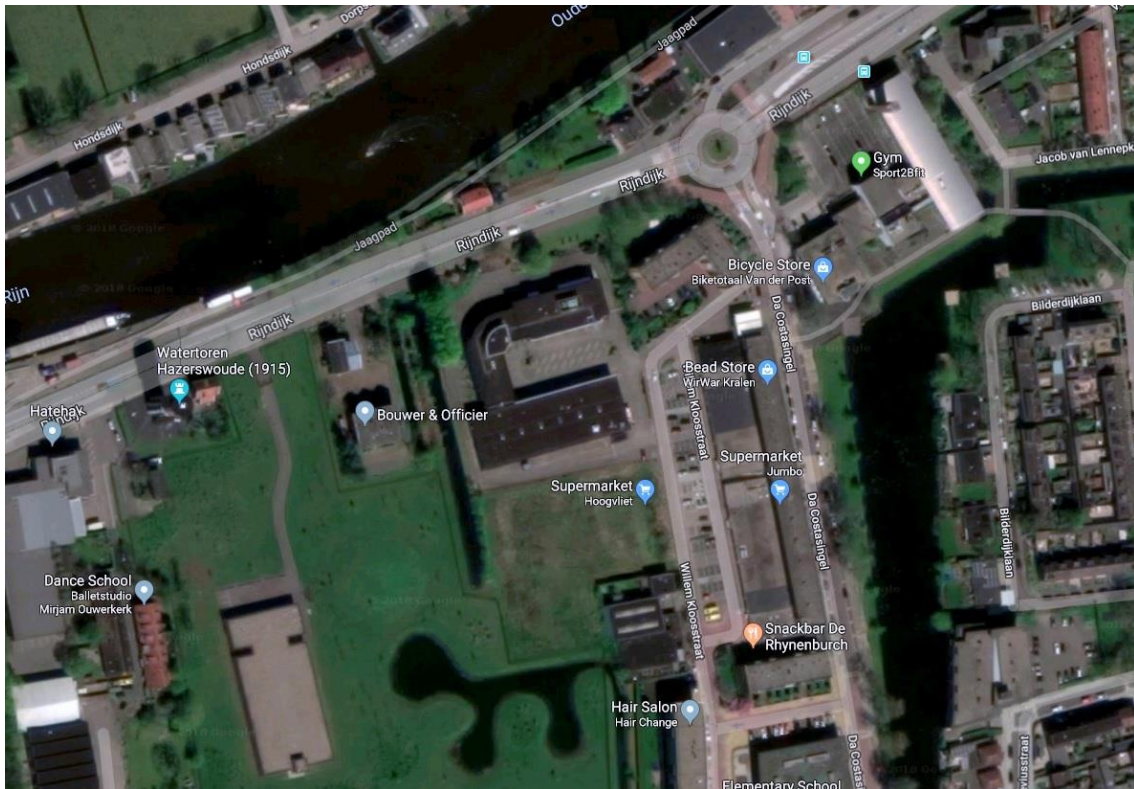


Figuur 1. Topografische kaart plangebied

Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de Rijndijk, bij het winkelcentrum. Het bestaat uit een hoog gebouw met veel glas. Het ligt vanaf de Rijndijk gezien verscholen achter groen. Vanaf het winkelcentrum gezien is de begroeiing een flink stuk minder. Het pand vormt onderdeel van de lintbebouwing van Hazerswoude-Rijndijk. In de directe omgeving is een brede sloot, ten westen van het plangebied. Ten noorden van het plangebied ligt de Oude Rijn met daarachter eerst lintbebouwing en daarachter het veenweidegebied. Ten zuiden van het plangebied staat het nieuwe gebouw van de Hoogvliet met daarachter een woonwijk.

De figuren 3 t/m 10 geven een impressie van het plangebied.



Figuur 2. Luchtfoto plangebied



Figuur 3. Impressie plangebied, vanaf de Rijndijk



Figuur 4. Westzijde Carriergebouw



Figuur 5. Zuidzijde Carriergebouw



Figuur 6. Zuidzijde Carriergebouw



Figuur 7. Oostzijde Carriergebouw



Figuur 8. Watergang aan de westkant, grenzend aan het plan-gebied



Figuur 9. Open stootvoegen aan de noordzijde van het gebouw



Figuur 10. Open stootvoegen aan de westzijde van het gebouw

2.2 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- Het hoge Carriergebouw met open stootvoegen
- Bestrating
- Parkeerplaatsen
- Bomen
- Verruigd terrein met kruiden en opslag
- Struweel;

2.3 Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling van het plangebied betreft de realisatie van woningen. Hiervoor zal het Carriergebouw gesloopt worden. Er zal struik-, gras- en kruidenvegetatie verdwijnen en misschien enkele bomen. Er zal vervolgens grondverzet gepleegd worden.

3. WERKWIJZE

3.1 Vleermuizen

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd aan de hand van het vleermuizenprotocol (2017) dat is opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur (GAN), Netwerk Groene Bureaus (NGB) en Zoogdiervereniging. Tijdens de veldbezoeken is op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert en zijn soort specifiek. Met behulp van een ultrasounddetector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Tijdens het onderzoek is gebruikgemaakt van een Pettersson D240x ultrasounddetector (batdetector) en een sterke zaklamp (TK41 Max 860 Lumen). Met een Edirol R-09 RH digitale recorder zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b. Verder is gebruik gemaakt van een Elekon Batlogger M, een zeer gevoelige heterodyne batdetector die niet alleen het geluid registreert, maar ook de locatie van het vleermuisgeluid, de tijd van de waarneming, en de exacte lokale weersomstandigheden op dat moment.

Op basis van de aanwezige ecotopen zijn de volgende functies te verwachten:

- Paarverblijven;
- Kraamverblijven
- Zomerverblijf.

De eerste veldinventarisatie vond plaats op 13 juni 2018 's avonds na zonsondergang. Er is lopend geïnventariseerd op verschillende plekken rondom het gebouw, maar met name aan de noord- en westzijde van het gebouw waar zich de open stootvoegen bevinden, waar zich het open water bevindt en waar het groen aanwezig is. Een tweede inventarisatie is 's ochtends gedaan op 14 juni 2018, vroeg in de ochtend, voor zonsopkomst. Hierbij is op dezelfde wijze te werk gegaan.

Op 15 juli 2018 is een derde inventarisatie uitgevoerd, wederom met vooral waarnemingen vanaf de noord- en westkant, maar ook rondom het gebouw. Op 16 juli 's ochtends vroeg is een extra inventarisatie gedaan volgens de hierboven beschreven werkwijze.

In de nazomer zijn twee avondinventarisaties uitgevoerd, te weten op 19 augustus en op 9 september 2018. Waarnemingen zijn gedaan rondom het gebouw, waarbij met name de noord- en westkant bij de open stootvoegen geïnventariseerd werden.

Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1).

Tabel 1 Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
13-06-2018	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomer- verblijf, vliegroute, foe- rageergebied	22.00 -24,00	05.18/ 22.03	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	14.7°C
14-06-2018	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomer- verblijf, vliegroute, foe- rageergebied	03.20 -05.20	05.18/ 22.04	Wind gemiddeld 3 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	15.7°C
15-07-2018	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomer- verblijf, vliegroute, foe- rageergebied	22.00 -24.00	05.37/ 21.55	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	20.8°C
16-07-2018	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomer- verblijf, vliegroute, foe- rageergebied	03.40 -05.40	05.38/ 21.54	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	22.6°C
19-08-2018	<u>Vleermuizen:</u> Paarverblijf- en zwerm- plaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageer- gebied	23.00 -01.00	06.30/ 20.57	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	19,4°C
09-09-2018	<u>Vleermuizen:</u> Paarverblijf- en zwerm- plaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageer- gebied	23.00 -01.00	07.05/ 20.09	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	18.3°C

4. RESULTATEN

4.1 Vleermuizen per soort

Tijdens beide avondbezoeken in het voorjaar zijn binnen het plangebied zeer weinig vleermuizen waargenomen. Slechts in een tuin direct naast het plangebied werden twee foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen, tijdens de ochtendbezoeken in het voorjaar zijn eveneens foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in de tuin naast het plangebied, maar niet binnen het plangebied zelf. Tijdens de avondbezoeken in de nazomer zijn binnen het plangebied wel gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Er is in totaal een soort vastgesteld te weten gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Er is op de eerste avond dat het veldonderzoek plaatsvond, op 13 juni, op verschillende plekken geïnventariseerd rondom het Carrier gebouw, langs het watertje direct ten westen van het plangebied, en aan de zuid- en oostkant, waar relatief weinig begroeiing is. Met name aan de noord- en oostkant is geïnventariseerd, daar waar zich de open stootvoegen bevinden. Tot 23.30 uur werden in het geheel geen vleermuizen waargenomen, op geen enkele plek. Om 23.30 werden in een aangrenzende tuin, ten oosten van het plangebied twee foeragerende gewone dwergvleermuizen gehoord.

Tijdens de ochtendinventarisatie, op 14 juni werd op dezelfde manier geïnventariseerd, lopend rondom het gebouw, met de extra aandacht voor de open stootvoegen aan de noord en westkant. Er werd geen enkele vleermuis waargenomen.

Op 15 juli is wederom 's avonds geïnventariseerd. Vanaf 22.30 uur werden twee gewone dwergvleermuizen weer foeragerend aangetroffen in de tuin, aan de oostkant grenzend aan het plangebied. Vanaf 22.50 werd aan de westkant, rondom de bomen een gewone dwergvleermuis gehoord. Deze bleef foerageren en rondvliegen tot einde van de inventarisatietijd, om 24.00 uur.

In de vroege ochtend van 16 juli, werd wederom geen vleermuisactiviteit waargenomen.

In de nazomer was er beduidend meer vleermuisactiviteit. Op de eerste nazomeravond inventarisatie op 19 augustus werd vanaf het begin van de inventarisatie in de muur aan de westkant van het gebouw een baltsend mannetje gewone dwergvleermuis waargenomen. Er werd, ook vanaf het begin om 23.00 uur gefoerageerd langs de begroeiing van het watertje aan de westkant van het plangebied door drie gewone dwergvleermuizen. De twee gewone dwergvleermuizen in de tuin aan de oostkant van het plangebied werden kortstondig waargenomen, tussen 23.20 en 23.50 uur. In een boom langs het watertje, dicht bij de Rijndijk werd vanaf 23.50 eveneens een baltsende gewone dwerg waargenomen.

Verder werden op het terrein geen vleermuizen waargenomen. Er werd niet gezwermd.

Op 9 september werd vanaf 23.00 uur wederom de baltsende gewone dwergvleermuis weer gehoord in de muur aan de westkant van het gebouw. Vanaf 23.30 uur werd er eveneens gefoerageerd langs de begroeiing van het watertje aan de westkant door twee gewone dwergvleermuizen. De vleermuizen die eerder in de tuin aan de oostkant foeragerend aangetroffen waren, zijn op deze avond niet meer waargenomen. Ook op deze avond is geen zwermgedrag waargenomen, of uitvliegers gespot. Figuur 11

geeft een impressie weer van de waargenomen vleermuizen. In Tabel 2 zijn de waarnemingen van foeragerende en passerende vleermuizen per avond weergegeven.



Figuur 11. Vleermuiswaarnemingen. De rode sterren geven aan waar zich baltsende mannetjes Gewone dwergvleermuis bevonden. De gele ovalen geven aan waar gewone dwergvleermuizen gevoerageerd hebben.

Tabel 2. Totaal nachtelijke waarnemingen in het veld van passerende en foeragerende vleermuizen in en om het plan-gebied

Nederlandse naam	Wetenschappe- lijke naam	13-06- 2018		14-06- 2018		15-07- 2018		16-07- 2018		19-08- 2018		09-09- 2018		Totaal waarnemingen
		Avond		Ochtend		Avond		Ochtend		Avond		Avond		
		Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	
Gewone dwerg- vleermuis	Pipistrellus pipistrellus	2	0	0	0	3	0	0	0	7	0	3	0	15

4.4 Vleermuizen per functie

Kraamverblijven en zomerverblijven

Er is in het voorjaar op geen enkel moment zwermgedrag geconstateerd in de buurt van de gebouwen. Er zijn in het voorjaar uitsluitend foeragerende vleermuizen aangetroffen. Er zijn binnen het plangebied geen kraamverblijfplaatsen of zomerverblijven aanwezig.

Paarverblijven en winterverblijven

Er werd zowel op de eerste avond als de tweede avond in de nazomer een baltsende Gewone dwergvleermuis gehoord, in de zijwand aan de westkant van het gebouw, daar waar open stootvoegen aanwezig zijn. Dit is een duidelijke aanwijzing dat zich in de westzijde, in een van de open stootvoegen een paarplaats bevindt van de gewone dwergvleermuis. Verder is er een baltsende gewone dwergvleermuis geconstateerd in een van de bomen aan het watertje, dicht bij de Rijndijk. Er is er op geen van de beide avonden zwermgedrag geconstateerd, er is geen aanwijzing dat er zich in het gebouw een winterverblijf bevindt.

Foerageergebieden en vliegroutes

Langs het water, in de wat hogere begroeiing, wordt regelmatig gevoerageerd. Ook in de tuin ten oosten van het plangebied wordt regelmatig gevoerageerd. Verder is er niet zo heel veel foerageergebied in de omgeving aanwezig. Het is niet uitgesloten dat met name de bomen langs het watertje fungeren als essentieel foerageergebied. Daarnaast fungeert deze begroeiing als vliegroute naar de paarplaats.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Vleermuizen

Kraamverblijven en zomerverblijven

Er is binnen het plangebied geen sprake van een zomerverblijf, of kraamplaats in het Carriergebouw. Er gaan dus in geen geval zomerverblijfplaatsen of kraamplaatsen verloren door de ingreep.

Paarverblijven en winterverblijven

Er is in het Carriergebouw aan de westkant een paarplaats geconstateerd. Daarnaast is er een sterk vermoeden van een paarplaats in een van de bomen die langs het watertje staan, dicht bij de Rijndijk. Er is geen zwermgedrag geconstateerd rondom het Carriergebouw. Door de ingreep zal er een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis verloren gaan bij de sloop van het Carriergebouw. Indien ook de bomenrij langs het water verdwijnt, verdwijnt er ook hier een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis (zie voor exacte locatie fig. 11). Er verdwijnen door de ingreep geen winterverblijven.

Foerageergebieden en vliegroutes

Er wordt aan de westkant van het plangebied, in de strook groen langs het water regelmatig gevoerd door meerdere gewone dwergvleermuizen. Gezien het feit dat er eveneens een paarverblijf in een van deze bomen aanwezig is, gaat het hier vermoedelijk om een essentieel foerageergebied, wat tevens dient als essentiële vliegroute om de paarplaats in de westmuur te bereiken. Het is in die zin belangrijk, om deze bomenrij met onderbegroeiing te behouden. Door de planvorming verdwijnt er mogelijk een foerageergebied en vliegroute van de aangetroffen verblijfplaats.

6. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

6.1 Toetsing aan de wet

Door de ingreep gaat een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis verloren, indien het Carriergebouw wordt gesloopt. Daarnaast is er risico op het verdwijnen van een tweede paarplaats, indien de bomenrij langs het water eveneens verdwijnt. Hierdoor is er risico op overtreding van de Wet natuurbescherming.

Hiervoor zullen tijdig (d.w.z. voor half februari 2019) mitigerende maatregelen genomen moeten worden, en beschreven worden in een mitigatieplan en/of ecologisch werkprotocol. Het treffen van overige mitigerende maatregelen, zoals het voorkomen van verstoring tijdens de sloop en het treffen van permanente maatregelen in de toekomstige situatie, zal eveneens in het mitigatieplan en/of ecologisch werkprotocol moeten worden opgenomen.

Deze maatregelen moeten vervolgens worden voorgesteld aan de Provincie Zuid-Holland en er dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor de gewone dwergvleermuis.

Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de aanwijzingen van het vleermuisprotocol (2017) dat is opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur (GAN), Netwerk Groene Bureaus (NGB) en Zoogdiervereniging, kan worden gesteld dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd voor vleermuizen.

6.2 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming voor wat betreft vleermuizen. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden voor vaste rust en verblijfplaatsen, zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute(s).

7. CONCLUSIES

7.1 Conclusies

Door de ingreep zal het Carriergebouw gesloopt worden, en daarmee verdwijnt een vaste rust- of verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Hiervoor zullen in dat geval mitigerende maatregelen genomen moeten worden voorgesteld worden aan de Provincie Zuid-Holland en er dient een ontheffing te worden aangevraagd voor de Gewone dwergvleermuis.

Indien de bomenrij eveneens verdwijnt, verdwijnen er in totaal twee paarplaatsen en daarnaast een essentieel foerageergebied en vliegroute. Het is om die reden van groot belang om deze bomenrij met onderbegroeiing te behouden, om de lokale populatie Gewone dwergvleermuizen niet in gevaar te brengen.

7.2 Aanbevelingen en advies

In verband met het feit dat er in een van de muren aan de westkant van het Carriergebouw een verblijfplaats is aangetroffen van de Gewone dwergvleermuis, wordt geadviseerd om zo snel mogelijk, maar in elk geval vanaf februari 2019 mitigerende maatregelen te treffen in verband met het tijdig aanvragen van een ontheffing.

Hiervoor dienen, onder ecologische begeleiding, vier platte vleermuiskasten (geschikt als paarverblijf) in de directe omgeving van het Carriergebouw geplaatst te worden als tijdelijke verblijfplaats (maximaal 100 meter afstand) op minimaal 3,5 meter hoogte, aan een gebouw wat intact blijft tot er permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn, in verband met de gewenningsperiodes van dit type verblijf.

De bomenrij langs het water dient behouden te blijven, in verband met het behoud van essentieel foerageergebied, vliegroute en een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis.

Daarnaast is het van belang dat te zijner tijd, in de toekomstige permanente bebouwing dezelfde hoeveelheid permanente verblijfplaatsen gerealiseerd wordt, ter vervanging van de te verdwijnen paarplaats, d.w.z. vier te realiseren permanente paarplaatsen.

8. BRONNEN

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, pipistrellus, versie 1.0, BIJ12, juli 2017.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gierzwaluw Apus Apus, versie 1.0, BIJ12, juli 2017.
- Kennisdocument Huismus, passer domesticus, versie 1.0, BIJ12, juli 2017.
- Buiten aan het Werk. Houd Tijdig rekening met beschermde planten en dieren! (Brochure)
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.
- Vleermuizenindestad.nl
- Zoogdiervereniging.nl/vleermuizen

9. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroule

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

